

LAUDATIO

azon nemes alkalomból, hogy Bodó Barna az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács Kós Károly díjának 2019. évi kitüntetettje lett

Bodó Barna a '89 decemberi rendszerváltozás utáni politikai és szellemi közélet főembereinek egyike. Sok csatát megért, sokat látó, nagy titkok tudója, sokat vállaló, a kihívásokat szemből fogadó, nagy újrakezdő. Újrakezdő. Kevés írástudóink egyike, a jobbik fajtából. Aki úgy lett a rendszerváltozás főszereplőjében (Temesváron) politikus, hogy soha nem szűnt meg korlátokat feszegető értelmiségi lenni. Ő az a fizikusból lett társadalomtudós, aki meglett korára is megőrizte fiatalkori újságírói kíváncsiságát. Aki csúcspolitikusként is mindig civil tudott maradni. Aki a magaslatokban is járt – országos politikai alelnöke volt akkor még egyetlen érdekvédelmi szövetségünknek – majd onnan aláereszkedve, képes volt tisztességesen újjászületni a „barikád” túloldalán kutatóként, oktatóként és civil mozgalmárként egyaránt. Egy sajátos huszadik századi reneszánsz emberrel van dolgunk tehát, aki újságíróként, riporterként, politikusként, önkormányzati képviselőként, kutatóként, egyetemi oktatóként és a civil társadalom avatott szervezőjeként is mindig önmaga maradt: a közössége értékeit és érdekeit felismerő, azt felvállaló, kreatív energiáit annak szolgálatába állító szellemi munkás.

Nehéz lenne és az időkorlátok miatt szinte lehetetlen részletesen bemutatni Bodó Barna életpályáját, felsorolni politikai, közéleti, tudományos és civiltársadalmi tisztségeit, díjait és eredményeit. Meg sem kísérelm.

Csupán arra szorítkozom, hogy életútjának azon állomásaira és megvalósításaira utaljak, amelyek miatt az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács vezérkara a Kós Károly Díjra méltónak találta.

Nagyrabecsült barátom, Bodó Barna a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium maturanusaként a fizika tudományát jött tanulni a Bánság fővárosába a múlt század '60-as éveinek végén, így sok társához hasonlóan megfordult szüleim házában. Ismeretségünk, amely az évek múltával barátsággá nemesedett, tehát legalább félévszázados. Az egyetem elvégzése után aztán Barna aztán mégsem fizikus, hanem újság- és köz- és szépíró lett, ebben a műfajban feszegette a kommunista diktatúra által szűkre szabott kereteket, beköltözött egy temesvári munkásszállásra, az élményeit riportkötetben tette közzé (*Feleúton, útfélen* 1981), ami egyszerre hozott számára országos irodalmi debüt-díjat és szekuritátés feljelentést. 1989 decembere után, mint sokunkat, őt is elragadta és messzire sodorta mind tanult, mind választott szakmájától a politika és a közélet forgataga. De valahogy úgy alakult, persze nem véletlenül, hogy mindig azonos székértáborban találtuk magunk: az **erdélyi magyar közösségi autonómiák közjogi formáit** kereső, ezért cselekedni is hajlandó frontharcosok táborában. Akkor is, amikor ezért nem járt dícséret vagy jól fizetett politikai tisztség, annál inkább támadások kereszttüze és karaktergyilkosság.

Az RMDSZ országos politikai alelnökeként 1993-ban Bodó **autonómia-műhely** létrehozását kezdeményezte az Ügyvezető Elnökség politikai főosztálya keretében. Bakk Miklóssal közösen

ők dolgozták ki a közösségi autonómiák egyik első törvénytervezetét. El is nyerte ezért méltó „jutalmát”: mind mai napig példa nélküli módon került az utcára a szövetségi vezetés első átszervezésekor 1995-ben.

Így lettünk szegényebbek egy országos formátumú politikussal, gazdagabbak viszont egy a politika dolgaiban is járatos **egyetemi oktatóval és társadalomtudóssal**, aki kutatói és oktatói képességeit a BBTE, a temesvári Nyugati Tudományegyetem, majd a Sapientia EMTE keretében kamatoztatta, tanítványai meglegedésére. A 90-es évek végén fordult egyértelműen az egyetemi oktatói pálya felé, és képezte át magát. Doktorált a BBTE-n politikai filozófiából (2003), elvégezte előbb a temesvári Tudományegyetem közigazgatási jogi mesteri képzését (2004-05), Budapesten az ELTE kulturális politikai mesterképzését (2006-08). A sor végét jelenti, minden bizonnyal, hogy 2018-ban habilitált a szórvány tudományos értelmezésével a Károli Gáspár Református Egyetemen, szintén Budapesten. Kutatási területe az erdélyi magyar politika, regionalizmus, transzilvanizmus, szórványlással kapcsolatos kérdések. Ilyen minőségében (is) került be – többek között Bakk Miklós, Borbély Imre, Kovács Péter egykori alkotmánybíró vagy Gál Kinga jelenlegi EP-képviselő mellett – abba a nemzetközi csoportba, amelyet az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács hozott létre megalakulásakor 2003-ban a különböző autonómiaformák törvénytervezet formájában való megfogalmazására. De kutatói-oktatói minőségében sem tagadta meg harcos önmagát, amikor az önálló magyar egyetemért akciózó **Bolyai Kezdeményező Bizottság** tagjait retorzió érte, ő volt az, aki oktatóként melljük állt és 2003-ban vállalta a BKB elnökségét. E tisztségről akkor mondott le, amikor a Hantz Pétert és Kovács Lehel 2006 tavaszán kirúgták az egyetemről, neki pedig dékáni felszólításra 2006 ősztől más munkahelyet kellett keresnie. Akkor lett a Sapientia oktatója.

Az 1990-es évek végén több szórványértelmezés létezett, hiányzott viszont a szórványjelenség szociológiai és politológiai beágyazása. Meghatározó szerepe van abban, hogy a szórvány fogalmát sikerült tudományosan megalapozni. Bodó Barna nevéhez köthető több fontos stratégiai anyag kidolgozása. Ezek közül is kiemelkedő az a **szórványstratégia**, amelyet a MÁÉRT szórványbizottságának tagaként tett le az asztalra, és amelyben új irányt szabott nem csak a szórványközösségekkel kapcsolatos tudományos kutatásoknak („*a szórvány mint nemzethatár*” megfogalmazása az ő nevéhez köthető), hanem a közösségépítésnek és támogatáspolitikának is. Maradandó ebben a tekintetben az általa életre hívott temesvári **Szórvány Alapítvány** negyed évszázados tevékenysége, a három K – kutatás, képzés, közösségépítés – jegyében. Nemrég, az Alapítvány 25 éves születésnapján kétnapos konferencia keretében méltatták Bodó Barna és munkatársai érdemeit. Kézjegyét örzi többtucat program, tudományos dolgozat, könyvtárnyi kiadvány, közöttük a szívemnek kedves **Régi(j)óvilág** bántási honismereti periodika.

A **politikum és a civil társadalom kapcsolata** végig kíséri Bodó Barna alkotói pályafutását. Mindkét perspektívát belülről ismeri, ha valaki, akkor ő az aki tisztán lát ebben a bonyolult viszonyban. Ezért is érdemes a szavára figyelni, amikor megszólal, akár egyetemi okatóként, akár a **Politeia** vezetőjeként, akár a **Magyar Civil Szervezetek Erdélyi Szövetsége** elnökeként, akár a Kárpát-medencei kitekintésű **Anyanyelvi Konferencia** erdélyi képviselőjeként teszi.

Megállok itt a méltatással – ennek töredéke is elegendő az elismeréshez – azzal a megállapítással, hogy az EMNT Kós Károly díja az idén is arra méltó személyiséghez kerül.

Isten tartsa meg családjának, szeretteinek, barátainak – nekünk sokáig jó egészségben, hitben, alkotó kedvben.

Kelt Nagyváradon, 2019. január 12-én

Toró T. Tibor